AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 13/2025. (X. 22.) AB HATÁROZATA

a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 116. §-a, valamint 117. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 116. §-a, valamint 117. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.V.10.033/2024/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

3. Az Alkotmánybíróság a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 10. § (1) bekezdése, (4) bekezdés *b), c)* pontja, valamint (5) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben.

I n d o k o l á s

I.

[1] 1. Az indítványozó magánszemély személyesen eljárva alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. § (1) bekezdése alapján.

[2] A kérelem arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg, hogy a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 116–117. §-a, a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 10. § (1) bekezdése, (4) bekezdés b), *c)* pontja, valamint (5) bekezdése, formálisan az egyes igazságügyi tárgyú törvényeknek a magyar helyreállítási és ellenállóképességi tervhez kapcsolódó módosításáról szóló 2023. évi X. törvény (a továbbiakban: Módtv.) 18. §-a, továbbá a Kúria Mfv.V.10.033/2024/7. számú ítélete – a Székesfehérvári Törvényszék 71.M.70.057/2022/24. számú ítéletére, illetve a Győri Ítélőtábla Mf.V.30.049/2023/3. számú ítéletére is kiterjedően – alaptörvény-ellenes, és ezért ezeket a jogszabályi rendelkezéseket és bírói döntéseket az Alkotmánybíróság semmisítse meg. Az indítványozó az Alaptörvény B) cikkére, E) cikkére, II. cikkére, XV. cikkére, illetve annak (2) bekezdésére, XVII. cikk (3) és tartalmilag értékelve (4) bekezdésére, XXVIII. cikk (1), illetve (7) bekezdésére hivatkozott.

[3] 2. Az alkotmányjogi panaszra okot adó ügy lényege a következők szerint foglalható össze.

[4] 2.1. Az indítványozó munkáltatója a munkajogviszony létesítésekor (2021. december 27.) tájékoztatta az indítványozót foglalkoztatása feltételeiről az Mt. 46. § (1) bekezdése alapján. A tájékoztatás szerint az indítványozót 20 munkanap alapszabadság és 2 munkanap életkor alapján járó pótszabadság illeti meg a szabadságra vonatkozó törvényi rendelkezések (Mt. 115–125. §) értelmében.

[5] Az alkotmányjogi panasz alapját képező bírósági eljárást megelőző eljárásban az indítványozó megállapítási keresetében kérte, hogy a bíróság mondja ki, hogy 28 munkanap szabadságra jogosult, valamint előzetes döntéshozatali eljárás iránti kérelmet jelentett be arra hivatkozva, hogy a magyar jog nem felel meg az uniós jognak. Érvelése szerint ugyanis a munkaidő-szervezés egyes szempontjairól szóló 2003/88/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (a továbbiakban: Irányelv) 7. cikk (1) bekezdése a 28 napot azzal a fordulattal rögzíti, hogy minden munkavállalót legalább négy hét éves szabadság illet meg. Az indítványozó a kereset benyújtásáig szabadságot nem vett igénybe. A munkáltató a kereset elutasítását kérte arra hivatkozva, hogy az Mt. rendelkezéseinek megfelelően biztosította az alap- és pótszabadságot, intézkedése jogszerű volt. A Székesfehérvári Törvényszék mint elsőfokú bíróság 71.M.70.057/2022/24. számú ítéletével elutasította az indítványozó keresetét. A törvényszék a „perben úgy látta, hogy az Irányelv 7. cikk (1) bekezdésének értelmezéséhez az Európai Unió Bírósága más ügyben hozott ítélete (C-119/19 P.) megfelelő eligazítást nyújt, valamint az Európai Bizottság köz-

leménye alapján a jogszabály értelmezése nyilvánvalóvá vált, ezért mellőzte az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését (BDT.2009.2157, BH.2017.22.)" (Székesfehérvári Törvényszék 71.M.70.057/2022/24. számú ítélet, Indokolás [34]).

[6] Az indítványozó fellebbezésére eljáró Győri Ítélőtábla Mf.V.30.055/2022/5. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta eltérő indokolással. A másodfokú bíróság akként foglalt állást, hogy az indítványozó a szabadság kiadására irányuló igényét a munkáltatójával szemben nem megállapítási, hanem marasztalási perben érvényesítheti.

[7] Az ítélőtábla előbbi ítéletével szemben az indítványozó 2023-ban felülvizsgálati kérelmet nyújtott be. A Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.VIII.10.068/2023/6. számú végzésével a Győri Ítélőtábla előbbi ítéletét hatályon kívül helyezte, és a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította, azzal, hogy az új eljárás során a másodfokú bíróságnak az indítványozó elsőfokú ítélete ellen benyújtott fellebbezését érdemben kell elbírálnia. A Kúria megállapította, hogy az indítványozó keresetének előterjesztéséig szabadságot nem vett igénybe, ezért a marasztalás törvényi feltételei nem álltak fenn. Az indítványozó jogszerűen terjesztett elő megállapítási keresetet a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvénnyel (a továbbiakban: Pp.) összhangban.

[8] 2.2. A megismételt eljárásban a Győri Ítélőtábla Mf.V.30.049/2023/3. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A jogerős ítélet szerint az Európai Unió Bírósága 2020. szeptember 8-i C-119/19 P. és C-126/19. P. számú egyesített ügyekben (EU:C:2020:676) rögzítetteken túl a jogértelmezéskor figyelembe kell venni az Európai Unió Bírósága 2015. november 11-i C-219/14. számú ügyben (C:2015:745) hozott ítélete [32] bekezdésében írtakat is, amelyek az Irányelv 7. cikk (1) bekezdését értelmezik. Ezek alapján vonta le a Győri Ítélőtábla azt a következtetést, hogy a munkáltató által az Mt. 116–117. §-a alapján meghatározott évi 22 munkanap szabadság biztosította az indítványozó számára az Irányelv 7. cikk (1) bekezdésében meghatározott mértékű éves szabadságot. A Győri Ítélőtábla arra is kitért, hogy ennek a jogértelmezésnek a helyességét támasztja alá az Európai Bizottság 2023/C 109/01. számú, a munkaidő-szervezés egyes szempontjairól szóló 2003/88/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvről szóló értelmező közleménye is. A táblabíróság indokolásában megállapította, hogy „az Európai Unió Bíróságának korábbi döntésében kifejtettek alapján a felperes részére biztosított az Irányelv 7. cikk (1) bekezdésében meghatározott mértékű szabadság, a kereset elbírálása tekintetében az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezése a Pp. 130. § (1) bekezdése szerint indokolatlan. A másodfokú bíróság a felperes és az alperes erre irányuló kérelmét az Mf.V.30.055/2022/5. számú végzésével utasította el" (Győri Ítélőtábla Mf.V.30.049/2023/3. számú ítélet, Indokolás [29]).

[9] A Győri Ítélőtábla előbbi jogerős ítélete ellen az indítványozó 2024-ben terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben elsődlegesen azt kérte, hogy a Kúria az elsőfokú ítéletet akként változtassa meg, hogy az indítványozó évi 28 munkanap szabadságra jogosult. Másodlagosan azt kérte, hogy a Kúria a jogerős ítéletet helyezze hatályon kívül, és a másodfokú bíróságot utasítsa új eljárásra és új határozat hozatalára. Harmadlagos kérelme arra irányult, hogy mind a másodfokú, mind az elsőfokú bíróság ítéletét helyezze hatályon kívül a Kúria, és az elsőfokú bíróságot utasítsa új eljárásra és új határozat hozatalára. Az indítványozó érvelése szerint a jogerős ítélet sérti az Mt., a Pp., az Irányelv, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartájának felülvizsgálati kérelemben felsorolt szabályait. Az indítványozó kezdeményezte, hogy a Kúria előzetes döntéshozatali kérelemmel forduljon az Európai Unió Bíróságához.

[10] A Kúria Mfv.V.10.033/2024/7. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta, és az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló kérelmet elutasította. A Kúria megállapította, hogy a táblabíróság helyesen hívta fel az Európai Unió Bírósága döntéseit, illetve az Európai Bizottság értelmező közleményét, és ezekből jogszerű következtetést vont le. A Kúria megállapította, hogy a közleményen felül az Európai Bizottság egy jelentést is közzétett a témában, amelyből szintén nem lehet arra következtetni, hogy az indítványozó értelmezése lenne a helyes álláspont. Az előzetes döntéshozatali kérelem kezdeményezésének elutasítását a Kúria ítéletében a [24]–[27] indokolási bekezdésekkel támasztotta alá. Többek között azt rögzítette ezekben, hogy a „perben az első- és másodfokú bírósággal egyező módon a Kúria úgy ítélte meg, hogy az Irányelv 7. cikk (1) bekezdésnek értelmezéséhez az EUB C-219/14. számú ügyben hozott ítélete megfelelő eligazítást nyújt, valamint az Európai Bizottság közleménye alapján a jogszabály értelmezése nyilvánvalóvá vált, ezért mellőzte az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését" (Kúria Mfv.V.10.033/2024/7. számú ítélet, Indokolás [25]).

[11] 3. A Kúria Mfv.V.10.033/2024/7. számú ítéletét követően az indítványozó alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. § (1) bekezdése alapján, amelyet a főtitkár felhívására kiegészített. Ennek lényege a következő három problémakörben foglalható össze.

[12] 3.1. Az indítványozó előadása szerint második felülvizsgálati kérelmét tévesen nem újraindult ügyként rögzítették a Kúria ügyelosztási rendszerében. Ezért hiába rendelkezett úgy a Kúria ügyelosztási rendje, hogy a Kúria általi hatályon kívül helyezés utáni felterjesztést ugyanarra a tanácsra kell kiosztani, amely korábban már eljárt. Az indítványozó második felülvizsgálati eljárását egy másik tanács folytatta le, jóllehet az Ügyfél Irathozzáférési Rendszer tanúsítja, hogy a Kúrián utasítást adtak arra, hogy az első felülvizsgálati eljárás iratait csatolják a másodikhoz. Az indítványozó előadása szerint ezzel az ügyét lényegében eltérítették a Kúria ügyelosztási rendjétől. Az „ügyet egy olyan tanácsnak osztották ki, amelyhez e beavatkozás nélkül, illetve helyes adatok rögzítése esetén […] jogszerűen nem kerülhetett volna […]. Lényeges továbbá az is, hogy […] az ügyelosztási rendtől eltérést megalapozó körülmény nem állt fenn, azaz erre alapozva sem volt helye annak, hogy indítványozó ügyét más tanácsra osszák ki. Indítványozó ügye tehát nem az ügy törvényes bíróihoz került, a valótlan adat rögzítésének következményeként mind a tanács összetétele, mind a tanács elnöke, mind az előadó bíró személye eltért a korábban eljárt tanácsétól” (eredeti indítvány, 4. oldal).

[13] Az indítványozó szerint az előbbieket az tette lehetővé, hogy az ügyelosztásba való beavatkozást a Módtv. 18. §-a, illetve a Bszi. 10. § (1) bekezdése, (4) bekezdés b) és *c)* pontja, valamint (5) bekezdése nem zárta ki. Az indítványozó előadta, hogy „törvényes bíróhoz való jogának sérelme elsősorban a Módtv. 18. §-a miatt következett be, az ugyanis oly módon módosította a Bszi-t, hogy az ténylegesen nem képes garantálni, hogy a Kúrián az újraindult ügyekben is automatikusan; emberi mulasztás vagy szándékos emberi beavatkozás hatása nélkül; az ügyelosztási rendben meghatározott, kiszámítható szabályok szerint történjen az ügyek kiosztása” (eredeti indítvány, 5. oldal). A beiktatott szabályok nem hézagmentesek, nem garantálják a tisztességes eljáráshoz való jog és a törvényes bíróhoz való jog tényleges érvényesülését. „Mindez nem csak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, de az Alaptörvény B) cikkéből levezethető jogbiztonság követelményét is sérti” (eredeti indítvány, 6. oldal). Ez az indítványozó számára azért különösen hátrányos, mert az indítványozó törvényes bírái az első felülvizsgálati eljárásban számára kedvező döntést hoztak. Másodjára ennek a lehetőségét az ügykiosztással meghiúsították.

[14] Az indítványozó úgy érvelt, hogy ha a normákkal szembeni panaszt az Alkotmánybíróság nem találja megalapozottnak a fenti indokok ellenére, akkor a Kúria Mfv.V.10.033/2024/7. számú ítéletét semmisítse meg, mert „az nincs összhangban az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése által szabályozott tisztességes eljáráshoz való jog követelményével, a törvényes bíróhoz való joggal” (eredeti indítvány, 6. oldal). Nem maradhat alkotmányjogi következmények nélkül, ha az ügyelosztás során valótlan adatot rögzítenek, illetve vesznek figyelembe. Az egyedi ügyekben az ügyelosztásnak követnie kell az ügyelosztási rendet. Indítványa kiegészítésében ezekhez az érvekhez az indítványozó azt tette hozzá, hogy a kúriai szignálás alapjaiban hatott ki az ügy érdemére, hiszen „olyan tanács foglalt állást, gyakorolt közhatalmat indítványozó ügyében, amelynek legitimációja az ügyelosztást szabályzó normák […] alapján nem volt igazolt és visszakövethető. Ily módon legitimációs vákuum alakult ki indítványozó ügyének elbírálása során, amelyre alapozottan minden eljárási cselekmény és döntés jogellenes, alaptörvény-ellenes” (indítvány-kiegészítés, 1. oldal).

[15] 3.2. Az Mt. 116–117. §-a az indítványozó szerint sérti az Alaptörvény II. cikkét, XV. cikk (2) bekezdését, illetve formálisan a XVII. cikk (3) bekezdését. Ez a két szakasz „ugyanis ésszerű és legitim indok nélkül, a munkavállalók között életkor, mint védett tulajdonság alapján, önkényesen – az alacsonyabb életkorú munkavállalók számára hátrányosan, emberi méltóságukat sértve – közvetlenül tesz különbséget a tekintetben, hogy az egyes munkavállalók hány munkanapnyi szabadságra jogosultak. […] Az Mt. 116. §-a, valamint 117. §-a tehát nem kezeli az alacsonyabb életkorú, fiatalabb munkavállalókat azonos méltóságú személyként más munkavállalókhoz képest […]. Ez egy rendkívül káros, gerontokrata szemlélet, amely áthatja az Mt. szabadsággal kapcsolatos normatív szabályozását. A szabályozás ugyan hosszú ideje fennáll, de ésszerű indokát nem adja annak, miért, milyen ésszerű okból rendel kevesebb szabadságot adni a fiatalabb munkavállalóknak” (eredeti indítvány, 7. oldal).

[16] Az Mt. előbbi szakaszai az Alaptörvény E) cikkét is sértik, mert nem felelnek meg az Irányelv 7. cikk (1) bekezdésének.

[17] Az indítványozó a Székesfehérvári Törvényszék 71.M.70.057/2022/24. számú, a Győri Ítélőtábla Mf.V.30.049/2023/3. számú, valamint a Kúria Mfv.V.10.033/2024/7. számú ítéletének alaptörvény-ellenességét azért állítja, mert az Mt. 116. §-ának, illetve az Mt. 117. §-ának alkalmazásával az eljáró bíróságok alaptörvény-ellenes normát alkalmaztak, amely így az ügy érdemére is kihatóan alaptörvény-ellenes döntésre vezetett (eredeti indítvány, 10. oldal).

[18] Indítványa kiegészítésében az indítványozó az Alaptörvény XV. cikke egészének sérelmét jelölte meg, és hangsúlyozta, hogy szerinte „a szabadság célja a regenerálódás biztosítása, amely minden munkavállalót azonos mértékben megillet, életkortól függetlenül. […] Az életkoron alapuló különbségtétel tehát nem tekinthető sem

szükségesnek, sem arányosnak, különösen, mivel nem támasztható alá sem élettani, sem pedig gazdasági érvekkel” (indítvány-kiegészítés, 2. oldal).

[19] 3.3. Az „indítványozó szerint a 26/2015. (VII. 21.) AB határozat alapján a Székesfehérvári Törvényszék alkotmányjogi panasszal támadott ítéletének alaptörvény-ellenessége egyértelműen megállapítható, hiszen a bíróság nem hozott végzést […] az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezéséről. Mindezek alapján sérült indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz és jogorvoslathoz való joga, hiszen e döntés a további jogorvoslati eljárásokban sem képezte, képezhette a felülbírálat tárgyát. A Székesfehérvári Törvényszék nem tett eleget továbbá az indokolási kötelezettségének sem, hiszen a végzést sem hozta meg, amit megindokolhatott volna” (eredeti indítvány, 10. oldal).

[20] 4. A nemzetgazdasági miniszter az indítványban előadottakról kifejtette az álláspontját az Abtv. 57. § (1b) bekezdésére hivatkozva (a továbbiakban: miniszteri vélemény), jóllehet jelezte, hogy „az indítvány bírói döntésekkel összefüggő elemeivel kapcsolatban nem kívánok állást foglalni” (miniszteri vélemény, 2. oldal).

[21] Beadványában a miniszter hangsúlyozta, hogy az „Mt. az alapszabadság mértékét minden munkavállalóra azonos mértékben, évi húsz munkanapban állapítja meg. Az alapszabadság mértéke minden munkavállaló tekintetében azonos, nem függ a munkaviszonyban töltött idő hosszától, a munkavállaló életkorától vagy egyéb körülményektől. Az életkor alapján járó pótszabadság célja, hogy figyelembe vegye a munkavégzéshez kapcsolódó – éveken, évtizedeken át fennálló – fizikai és mentális terhelést és azt pihenőidő biztosításával enyhítse. […] az idősebb munkavállalóknak indokoltan több pihenésre van szükségük, és ezt az életkor alapján járó pótszabadság hivatott biztosítani. […] A szabályozás mögötti elgondolás tehát, hogy az életkor előrehaladtával a munkavállalóknak nagyobb szükségük lehet a pihenésre, a munkavégzés okozta, a szervezetet ért teher kompenzálására. A munkajogi szabályozás ezzel támogatja a munkavállalók hosszú távú foglalkoztatását, és ezzel elősegíthető, hogy a munkavállalók minél tovább tudjanak a munkaerőpiacon jelen lenni és keresőtevékenységük által mind a saját létfenntartásukhoz. […] Továbbá az Mt. a szenioritás elvét is figyelembe véve segíti elő a munkavállalók regenerálódását, amely nem okoz hátrányt a fiatalabb munkavállalók számára. […] fontosnak tartom rögzíteni, hogy nem helytálló az indítványozó azon álláspontja, miszerint a fiatalabb munkavállalók kevesebb szabadságot kapnak, ugyanis nem a fiatalabb munkavállalók kapnak kevesebb szabadságot, hanem az idősebb munkavállalók többet. […] Ezzel a magasabb életkorú munkavállalókat részesíti előnyben a jogalkotó, nem pedig az alacsonyabb életkorú munkavállalókat éri hátrány” (miniszteri vélemény, 5–8. oldal).

[22] Az Alkotmánybíróság figyelembe vette a miniszteri vélemény tartalmát az indokolás IV. pontjában foglaltak szerint.

II.

[23] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„E) cikk (2) Magyarország az Európai Unióban tagállamként való részvétele érdekében nemzetközi szerződés alapján – az alapító szerződésekből fakadó jogok gyakorlásához és kötelezettségek teljesítéséhez szükséges mértékig – az Alaptörvényből eredő egyes hatásköreit a többi tagállammal közösen, az Európai Unió intézményei útján gyakorolhatja. Az e bekezdés szerinti hatáskörgyakorlásnak összhangban kell állnia az Alaptörvényben foglalt alapvető jogokkal és szabadságokkal, továbbá nem korlátozhatja Magyarország területi egységére, népességére, államformájára és állami berendezkedésére vonatkozó elidegeníthetetlen rendelkezési jogát.
(3) Az Európai Unió joga – a (2) bekezdés keretei között – megállapíthat általánosan kötelező magatartási szabályt.”

„II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.
(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékosság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.
[…]

(4) Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.
(5) Magyarország külön intézkedésekkel védi a családokat, a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékossággal élőket.”

„XVII. cikk (3) Minden munkavállalónak joga van az egészségét, biztonságát és méltóságát tiszteletben tartó munkafeltételekhez.
(4) Minden munkavállalónak joga van a napi és heti pihenőidőhöz, valamint az éves fizetett szabadsághoz.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.
[…]
(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

[24] 2. Az Mt. indítvánnyal támadott, érdemi döntéssel érintett rendelkezései:

„116. § Az alapszabadság mértéke húsz munkanap.
117. § (1) A munkavállalónak
a) huszonötödik életévétől egy,
b) huszonnyolcadik életévétől kettő,
c) harmincegyedik életévétől három,
d) harmincharmadik életévétől négy,
e) harmincötödik életévétől öt,
f) harminchetedik életévétől hat,
g) harminckilencedik életévétől hét,
h) negyvenegyedik életévétől nyolc,
i) negyvenharmadik életévétől kilenc,
j) negyvenötödik életévétől tíz
munkanap pótszabadság jár.
(2) A hosszabb tartamú pótszabadság a munkavállalónak abban az évben jár először, amelyben az (1) bekezdésben meghatározott életkort betölti.”

III.

[25] Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság feltételeinek eleget tesz-e.

[26] 1. Az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőn belül nyújtották be. Az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, a bírósági eljárásokban felperesként vett rész, így érintettnek minősül. Rendes jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, továbbá két alkalommal igénybe vette a rendkívüli jogorvoslati utat (felülvizsgálat) is, ami egyébként nem feltétele az alkotmányjogi panasz benyújtásának.

[27] 2. Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdés *a)* pontja, illetve 27. § (1) bekezdés *a)* pontja értelmében az indítványozó Alaptörvényben biztosított joga sérelmét állíthatja.

[28] Az Alkotmánybíróságnak töretlen a gyakorlata azzal kapcsolatban, hogy „a jogbiztonság önmagában nem Alaptörvényben biztosított jog, így a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani” {3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [14]; 35/2017. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [14]; 3053/2019. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [8]; 3206/2020. (VI. 11.) AB végzés, Indokolás [19]; 3120/2023. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [17]}. Az indítványozó alkotmányjogi panaszának – tartalmilag értékelve – a B) cikk (1) bekezdésére alapított eleme nem ezek vonatkozásában adott elő érvelést, ezért az érdemi vizsgálatra nem volt lehetőség.

[29] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény E) cikkén belül bekezdést nem jelölt meg, de tartalmilag értékelve a (2)–(3) bekezdés tekintetében kellett a szóban forgó indítványi elemet vizsgálni. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény E) cikk (2)–(3) bekezdése az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot, ezért ezek állított megsértése sem vetheti fel az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelmét {lásd például: 3104/2021. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [27]; 3146/2025. (V. 15.) AB végzés, Indokolás [19]}. Ezek tekintetében sem volt tehát lehetőség az érdemi vizsgálatra.

[30] 3. Az Alkotmánybíróság „több határozatában következetesen kimondta, hogy »[…] ha az indítványozó egy új rendelkezés tartalmának alkotmányellenességét állítja, akkor az Alkotmánybíróság nem az új rendelkezést hatályba léptető, hanem a módosítás révén az új rendelkezést magába foglaló (inkorporáló) jogszabály alkotmányellenességét vizsgálja meg.« […] megerősítve 26/2014. (VII. 23.) AB határozat, [18]}" {32/2014. (XI. 3.) AB határozat, Indokolás [19]}.

[31] Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az alábbiakban nem a Módtv. 18. §-át vizsgálta, hanem a Bszi. Módtv. által megállapított és az indítványozó által kifejezetten felhívott 10. § (4) bekezdés b), *c)* pontját, valamint (5) bekezdését. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Módtv. 18. §-a nemcsak az előbb felhívott két pontot, illetve az (5) bekezdést ültette a Bszi.-be 2023. június 1-jei hatálybalépéssel, hanem további szabályokat is beiktatott, amelyek a következők voltak: a Bszi. 10. § (4) bekezdés *a)* és *d)* pontja, továbbá (6)–(7) bekezdése. Ezek tekintetében azonban az indítványozó annyi indokolást sem adott elő, hogy tartalmilag értékelve indítványi elemet lehessen vonatkozásukban azonosítani. Ennek megfelelően rendelkezni sem kellett róluk. Vizsgálta azonban az Alkotmánybíróság a Bszi. 10. § (1) bekezdését is, amelyet ugyan nem a Módtv. állapított meg, de az indítványozó kifejezetten felhívott a sérelmezett szabályok felsorolásakor.

[32] 4. Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy a kérelem akkor felel meg a határozottság követelményének, ha egyértelműen megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényegét, valamint indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés vagy jogszabály miért ellentétes az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pont]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indítvány érdemi elbírálásának akadálya, ha az indokolás hiányosságai miatt a kérelem nem felel meg a határozottság követelményének, illetve nem kapcsolja össze alkotmányjogilag értékelhető módon az Alaptörvény felhívott rendelkezését a sérelmezett döntéssel vagy jogszabállyal {lásd például: 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11], 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]; lásd legutóbb: 3370/2024. (X. 8.) AB végzés, Indokolás [26]–[27]; 3165/2025. (V. 15.) AB végzés, Indokolás [21]}.

[33] 4.1. Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy a főtitkár az indítványozót hiánypótlásra hívta fel. A IV/3316-1/2024. ügyszámú tájékoztató levelében az állt, hogy az indítvány „hiányos, mert nem tartalmaz kellő részletességű alapjogi érveléssel ellátott indokolást arra nézve, hogy a bírói döntések illetve a bírósági eljárásban alkalmazott jogszabályi rendelkezések mennyiben és miért sértik az Alaptörvényben biztosított jogait. Amennyiben az alkotmányjogi panaszt két hatásköri rendelkezésre [ti. az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. § (1) bekezdése is] alapozza, az indítványnak külön-külön indokolást kell tartalmaznia a sérelmezett jogszabályi rendelkezések, illetőleg a sérelmezett bírói döntések tekintetében" (hiánypótlási felhívás, 2. oldal).

[34] Az indítványozó a hiánypótlási felhívásra tett két oldal terjedelmű indítvány-kiegészítésben egyáltalán nem adott indokolást az Alaptörvény II. cikkével, XVII. cikk (3) bekezdésével és XXVIII. cikk (7) bekezdésével kapcsolatban. Az Alkotmánybíróság egyfelől a főtitkári tájékoztatással egyezően úgy ítélte meg, hogy az eredeti indítvány ezen alapjogok vonatkozásában határozatlan. Másfelől az indítványozó ezek körében nem tett eleget a hiánypótlási felhívásnak. Emiatt az Alaptörvény II. cikkével, XVII. cikk (3) bekezdésével és XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben nem teljesült az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontjában foglalt követelmény, ami az érdemi vizsgálat akadályát képezte. Az Alkotmánybíróság az indítványt tartalmilag értékelve határozottnak tartotta az Alaptörvény XVII. cikk (4) bekezdésével kapcsolatban.

[35] 4.2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogilag értékelhető módon nem kapcsolta össze a Bszi. 10. § (1) bekezdését és (4) bekezdés *a)* és *d)* pontját azzal az egyedi kúriai ügyben állítólag elkövetett hibával, ami álláspontja szerint a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga sérelmét okozva elvonta törvényes bírójától. Az egyedi ügy sajátos körülménye, az állítólagos tévedés, nem volt az indítványban a Bszi. absztrakt normaszövegére okszerűen rávetítve. A szignálási eljárásban állítólagosan elkövetett egyedi hiba okszerűen a bírói döntés alkotmányosságát érintheti. A határozottság követelményének teljesítéséhez

az elégtelen magyarázat, hogy az indítványozó által állított bírósági tévedést a szignálásra vonatkozó absztrakt normák nem zárták ki. Nem teljesült tehát az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e)* pontjában foglalt feltétel. A Bszi. támadott szabályait ezért nem lehetett érdemben felülvizsgálni.

[36] Azt is megállapította azonban az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozó ezt az előadott sérelmet (törvényes bírótól való elvonás a második felülvizsgálati eljárásban) alkotmányjogilag értékelhető módon összekapcsolta azzal a konkrét bírósági eljárással, ami a Kúria Mfv.V.10.033/2024/7. számú ítéletével zárult érdemben. E tekintetben tehát teljesült a határozott kérelem követelménye.

[37] Az Alkotmánybíróság a Székesfehérvári Törvényszék 71.M.70.057/2022/24. számú ítéletének alaptörvény-ellenességét állító panaszelemről, amelyet az indítványozó a Kúria ítéletén keresztül sérelmezett, a következőket állapította meg. Ahogyan azt az Alkotmánybíróság a jelen határozat indokolásának I.2.1. pontjában (Indokolás [5]) idézte, a törvényszék az ítéletébe foglalta, hogy miért nem kezdeményezett előzetes döntéshozatali eljárást. Az indítványozó fellebbezésére, illetve felülvizsgálati kérelmére eljáró bíróságok (ítélőtábla, Kúria) is részletes magyarázatát adták annak, hogy miért nem tartják megalapozottnak az indítványozó ezirányú kérelmét (lásd idézve: jelen határozat, Indokolás [8]–[10]). Ezekhez a tényekhez képest nem érthető az indítványozó azon érvelése, hogy az elsőfokú bíróság miért sértette meg az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének mellőzésével összefüggésben. Emiatt ez a panaszelem sem teljesíti az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e)* pontjában foglalt feltételt.

[38] 4.3. Az Alkotmánybíróság vizsgálta, hogy az Mt. 116–117. §-a sérelmét állító panaszelem kielégíti-e a határozottság követelményét. Az eredeti indítvány is tartalmazott érvelést arra vonatkozóan, hogy az Mt. alap- és pótszabadságra vonatkozó szabályai miért ellentétesek a hátrányos megkülönböztetés tilalmával, és az indítvány kifejezetten felhívta az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdését. Az indítvány-kiegészítés további indokolással bővítette a diszkriminációs érvelést, jóllehet megsértett alaptörvényi rendelkezésként az Alaptörvény XV. cikke egészét jelölte meg. Ez azonban önmagában véve nem teszi határozatlanná a kérelmet. Tartalmilag az Alkotmánybíróság úgy vette figyelembe a kiegészített indítványi elemet, hogy az alkotmányjogilag értékelhető módon kapcsolja össze az életkor alapján emelkedő számú szabadságot biztosító szabályokat a diszkrimináció tilalmával. E tekintetben is teljesült tehát a határozott kérelem követelménye.

[39] 5. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadhatóságát.

[40] Az Alkotmánybíróság először azt vizsgálta, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított azon panaszelem, amelyik diszkriminatívnak tartja a munkavállaló életkorával emelkedő pótszabadságra jogosító szabadnapok számát, felveti-e valamelyik kérdést. Az Alkotmánybíróság alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként értékelte azt, hogy miként kell kezelni az Alaptörvény XV. cikkének a hatálya alatt azt a munkajogi szabályt, amely életkorukra tekintettel több szabadságot biztosít az idősebb munkavállalóknak, mint a fiatalabbaknak.

[41] Az Alkotmánybíróság ezt követően azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. § (1) bekezdésére alapított azon panaszelem, amelyik a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részjogosítványát képező törvényes bíróhoz való jog sérelmét állítja, megfelel-e valamelyik feltételnek. Az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét felvetik az indítványban e tekintetben előadottak. Kérdés, hogy az indítványozó második felülvizsgálati eljárásában valóban sérült-e az előbbi részjogosítvány. Ez érdemi vizsgálat alapján dönthető el.

[42] 6. Az Alkotmánybíróság az előző pontokban foglaltaknak megfelelően megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel a vele szemben támasztott feltételeknek. Az Alkotmánybíróság az érdemi vizsgálatot a befogadási eljárás lefolytatásának mellőzésével – az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján – az alábbiak szerint végezte el.

IV.

[43] Az indítvány nem megalapozott.

[44] Az Alkotmánybíróság először az Mt. 116–117. §-át vizsgálta felül (Indokolás IV.), ezt követően foglalkozott a sérelmezett kúriai döntéssel (Indokolás V.).

[45] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz alapján eljárva az Alkotmánybíróság első pontban a szabályozással foglalkozott (Indokolás [46] és köv.), ezt követően az irányadó alapjogi mércét határozta meg (Indokolás [58] és köv.), majd utóbbi alapján felülvizsgálta a sérelmezett rendelkezéseket (Indokolás [69] és köv.), és meghozta a döntését (Indokolás [87]).

[46] 1. Az Alkotmánybíróság a szükséges mértékben áttekintette az alap- és az életkor alapján járó pótszabadságra vonatkozó szabályozás történetét (Indokolás [47] és köv.), valamint a támadott hatályos rendelkezéseket (Indokolás [52] és köv.), és levonta az azokból adódó következtetéseket (Indokolás [54] és köv.).

[47] 1.1. A munkavégzést érintő jogi szabályozás kezdetei Magyarországon 1949-et megelőző időszakra nyúlnak vissza, de ekkor még egységes munkajogi kódex nem létezett, a munkajog jogági önállósulása nem ment végbe, a foglalkoztatásra vonatkozó rendelkezések elszórtan jelentek meg a kereskedelmi és közigazgatási jogban. A szabadság nem volt a munkaerőpiacon egységesen jogszabályban rendezve, jóllehet kollektív szerződések már rendelkeztek róla. E szerződések értelmében a szabadság időtartamát különösen a munkajogviszony hossza, illetve a munkavállaló életkora befolyásolta.

[48] Az első munka törvénykönyve az 1951. évi 7. törvényerejű rendelettel (a továbbiakban: Mtvr.) jelent meg, amely úgy rendelkezett, hogy a rendes szabadság alap- és pótszabadságból áll. A dolgozót naptári évenként 12 munkanap alapszabadság illette meg. Pótszabadság több normatív jogcímen járt, de csak egy jogcímen lehetett ténylegesen igénybe venni (vesd össze: Mtvr. 49–55. §). Életkorra tekintettel formálisan nem volt biztosítva pótszabadság, de ezt funkcionálisan részben helyettesítette az ún. folyamatosság jogintézménye [lásd: Mtvr. 51. § (1) bekezdés *e)* pont]. Ennek értelmében minél hosszabb idő óta állt fenn folyamatosan a munkajogviszony, annál több – legfeljebb 12 nap – pótszabadságra vált jogosulttá a dolgozó.

[49] A Munka Törvénykönyvéről szóló 1967. évi II. törvény az alap- és pótszabadság rendszerét megőrizte, de a folyamatosság jogintézményét, mint a pótszabadság egyik speciális jogcímét megszüntette. A munkaviszonyban töltött időtől függő pótszabadságot, amely a folyamatos jogviszony fennállását már nem követelte meg, a Munka Törvénykönyve módosításáról szóló 1981. évi 32. törvényerejű rendelet 1. § (1) bekezdése iktatta az előbbi törvénykönyv 42. § (1) bekezdésébe. Innentől a dolgozónak minden munkaviszonyban töltött naptári évben tizenöt munkanap alapszabadság és a munkaviszonyban töltött idejétől függően pótszabadság járt. A dolgozók minden munkaviszonyban töltött három év után egy, de évenként legfeljebb kilenc munkanap pótszabadságra váltak jogosulttá [vesd össze: a Munka Törvénykönyve végrehajtásáról szóló 48/1979. (XII. 1.) MT rendelet 46. § (1) bekezdés]. A szabadságra vonatkozó rendelkezések módosításáról szóló 74/1981. (XII. 29.) MT rendelet 1. § (1) bekezdése vezette be 1982. január 1-jével, hogy többféle pótszabadság egymás mellett is megilleti a dolgozót. Ez a szabályozás állt fenn a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (a továbbiakban: régi Mt.) hatálybalépéséig (1992. július 1.).

[50] A régi Mt. 130. § (1) bekezdése úgy szólt hatálybalépésétől 2012. december 31-ig, hogy a munkavállalót minden munkaviszonyban töltött naptári évben rendes szabadság illeti meg, amely alap- és pótszabadságból áll. Ez a rendelkezés csak látszólag őrizte meg a korábbi szabályozási logikát. Valójában koncepcionális változást hozott azáltal, hogy a munkában töltött idő hosszát nem vette többé figyelembe a szabadságra vonatkozó szabályozás körében. Helyette áttért arra, hogy a munkavállaló életkora a releváns körülmény, és ezzel egyidejűleg az életkorra tekintettel járó plusz szabadságnapokat nem pótszabadságként biztosította, hanem az alapszabadságba integrálta (lásd: régi Mt. 131. §). Ahogyan idősödött a munkavállaló, úgy emelkedett az alapszabadsága, azaz nem pótszabadságot szerzett életéveinek betöltésével.

[51] A régi Mt. indokolása a változtatást a következőkkel magyarázta. Az alapszabadság intézményének meghatározásakor abból a követelményből indultak ki, hogy „az életkor előrehaladtával a munkavállaló regenerálódásához egyre több szabadidő szükséges, ezért azt nem a munkában töltött időhöz, hanem az életkorhoz kapcsolja. Az alapszabadság mértéke tekintetében így a munkavállaló kedvezőbb helyzetbe kerül. Az alapszabadság legalacsonyabb mértéke ugyanis […] 20 munkanap, és az életkor előrehaladtával ez a mérték fokozatosan emelkedik, maximumát, 30 munkanapot a munkavállaló 45. életévének betöltésekor éri el” (a régi Mt. indokolása a 131. §-hoz).

[52] 1.2. Az Mt. értelmében a munkavállalónak a munkában töltött idő alapján minden naptári évben szabadság jár, amely alap- és pótszabadságból áll. Az alapszabadság mértéke húsz munkanap (vesd össze: Mt. 115–116. §). A munkavállalónak 1–10 munkanap pótszabadság jár, amennyiben betölti az Mt. 117. § (1) bekezdésében rögzített életkorhatárokat. Ezen felül más jogcímeken (így például szülői és apasági szabadságra, továbbá a fiatal

munkavállalók szabadságára) is jogosult a munkavállaló pótszabadságra, továbbá a szabadság sajátos eseteit – mint a szülési, fizetés nélküli és betegszabadság – is ismeri az Mt.

[53] Az Mt. miniszteri indokolása szerint „a törvény a szabadságra jogosító időt a korábbiaknál ésszerűbben határozza meg. Ezzel a szabályozás összhangba kerül a szabadság céljával és rendeltetésével, azaz a munkavégzéssel kapcsolatos regenerációt segíti elő. […] A szabadság mértékével kapcsolatban a törvény az alapszabadság mértékét húsz munkanapban állapítja meg. A munkavállalók ezen felül több jogcímen pótszabadságra jogosultak. Így az életkor alapján a munkavállalónak nem az alapszabadság mértéke nő, hanem pótszabadságra jogosult e címen” (az Mt. indokolása a 115–121. §-hoz).

[54] 1.3. Az Alkotmánybíróság a fentiekből levonta az alapszabadságra és az életkor alapján járó szabadság-kiegészítésre vonatkozó következtetéseket, amelyek kontextusában megválaszolhatóvá válik alkotmányjogi szempontból a jelen indokolás III.5. pontjában (Indokolás [39] és köv.) megállapított alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés.

[55] Az előző alpontokban foglalt történeti áttekintés feltárta, hogy a jogalkotó kétféle logika szerint szabályozhatja azt, hogy alanyi jogon hány nap szabadságra jogosultak a munkavállalók, és azt, hogy életkoruk gyarapodásával ezek a napok mennyivel egészülnek ki. Ebből a szempontból a régi Mt. a tagolatlan szabályozási logikát követte. Az életkor emelkedése az alapszabadság napjait befolyásolta, azaz maga az alapszabadság egészült ki további munkanapokkal. Tehát az alapszabadság időtartama nem egységes volt, hanem a munkavállalók életkorától függött.

[56] Az Mt. a tagolt szabályozási logikát alkalmazza. Ebben a megközelítésben az alapszabadság egy olyan alanyi jog, amely minden munkavállalót minden körülménytől függetlenül egyformán megillet a munkában töltött idő alapján. Erre épül rá az a rezsim, amely pótlólagos szabadságban részesíti a munkavállalókat életkoruk függvényében. A régi Mt.-t megelőző időszakban is a tagolt módszert alkalmazta a jogalkotó, jóllehet akkor nem az életkor, hanem a munkajogviszony hossza volt a szóban forgó pótszabadság releváns szempontja. Megjegyzendő, hogy ez a két szempont legalábbis részben korrelál egymással. Az idősebb munkavállalók nagyobb valószínűséggel rendelkeznek hosszabb munkajogviszonnyal, mint a fiatalabb, pályakezdő társaik.

[57] A tagolatlan és a tagolt modellben is ugyanazt az adottságot igyekszik kezelni a jogalkotó. A munkavégzésre tekintettel szükséges biztosítani a fizikai és szellemi regenerációhoz szükséges időt, ami az életkor előrehaladtával általában egyre hosszabb. Az általános regenerációtól eltérő szempontokat – többek között a betegséget, a szülővé válást, a gyermekek gondozását – a szabadság más jogcímei, illetve típusai juttatják kifejezésre. Nem ezekre az élethelyzetekre reagál a jogalkotó, amikor az életkorra tekintettel több pótszabadságról rendelkezik. A különböző állami berendezkedéseken átívelő hagyományai vannak annak Magyarországon, hogy az életkor, illetve az azzal részben korreláló munkajogviszony hossza befolyásolja a szabadság időtartamát.

[58] 2. Az Alkotmánybíróság vizsgálta, hogy az Mt. alap- és pótszabadságra vonatkozó támadott szabályait miként kell kezelni az Alaptörvény XV. cikkének a hatálya alatt (Indokolás [59] és köv.), majd tömören összefoglalta az általa azonosított megközelítésre vonatkozó állandó gyakorlatát (Indokolás [63] és köv.).

[59] 2.1. Az indítványból levezethető megközelítésben az Mt. 116–117. §-a az Alaptörvény XVII. cikk (4) bekezdése részét képező fizetett szabadsághoz való alapjogot korlátozza egy egyéb helyzet szerinti védett tulajdonság alapján, ami az életkor. Ez ugyanis az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése szerinti egyéb helyzetnek minősül az eiusdem generis értelmezési elv alkalmazásával {ezt az elvet lásd például: 3188/2017. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [19]}. A kora az embernek az egyik általa megváltoztathatatlan alaptulajdonsága. A miniszteri vélemény nézőpontja ezzel szemben az, hogy a magasabb életkorú munkavállalókat részesíti előnyben a jogalkotó, nem pedig az alacsonyabb életkorú munkavállalókat éri hátrány (lásd idézve: Indokolás [21]).

[60] A két megközelítési mód (hátrány a fiatalabb vagy előny az idősebb munkavállalóknak) közti választás egyfelől jelentős kérdés az ügy mikénti elbírálása szempontjából, másfelől nem szabad mérlegelés (diszkréció) tárgya. Ha alapvető jogot védett tulajdonság alapján korlátoz egy szabály, akkor az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti szükségességi-arányossági teszt vonatkozik rá, amely szigorú mércét állít a súlyos diszkrimináció eseteivel szemben {lásd például: 8/2019. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [22]–[23]; 3250/2019. (X. 30.) AB határozat, Indokolás [29]–[32]; 22/2023. (X. 4.) AB határozat, Indokolás [33]}. Ehhez képest, ha a támadott szabályozást a pozitív diszkrimináció körébe kell utalni, akkor enyhébb követelményeknek kell érvényesülniük.

[61] Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy a megközelítési mód megválasztását a szabályozás struktúrája határozza meg, ami a szabályozás logikája alapján tárható fel. Ezt az Alkotmánybíróság már megtette az Indokolás IV.1.3. pontjában (Indokolás [54] és köv.), amit itt nem ismétel meg. Eszerint az Mt. tagolt modelljében a fő sza-

bály az, hogy minden munkavállalónak jár az alapszabadság a munkában töltött idő alapján bármiféle megkülönböztetés nélkül. Ehhez kapcsolódik az a kiegészítő szabály, miszerint életkorra tekintettel pótszabadságban részesülnek a meghatározott életévüket betöltött munkavállalók. A szabályozás szerkezete tehát arra a logikára épül, hogy az életkor jutalmazandó a szabadság időtartama szempontjából.

[62] Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a pozitív diszkrimináció – másként előnyös megkülönböztetés – hatálya alatt kell kezelni az Alaptörvény XV. cikkén belül azt a munkajogi szabályozást, amely több szabadságot biztosít az idősebb munkavállalóknak, mint a fiatalabbaknak. Az Mt. 116–117. §-a ilyen rezsimet foglal magában. Az Alkotmánybíróság tehát e tekintetben osztotta a miniszter véleményét.

[63] 2.2. Az Alkotmánybíróság áttekintette a pozitív diszkriminációra vonatkozó állandó gyakorlatát, és ez alapján összefoglalta annak lényegét.

[64] „Az Alaptörvény XV. cikk (4) bekezdése a megkülönböztetés általános tilalma alóli kivételként fogalmazza meg, hogy »Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.« E rendelkezés értelmében – az Alaptörvény javaslatának indokolása szerint – az egyenlőség tartalmi megvalósulását szolgáló, az esélyegyenlőtlenség felszámolása érdekében tett pozitív megkülönböztetés megengedett. A XV. cikk (5) bekezdése pedig a gyermekek mellett különleges gondoskodásra szoruló és védelmet igénylő csoportként emeli ki a családokat, a gyermekeket, nőket, időseket és a fogyatékkal élőket [lásd pl.: 17/2014. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [21]]” {9/2019. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [56]}.

[65] „Az Alkotmánybíróság gyakorlata abban a kérdésben is töretlen, hogy azon esetekben, amikor a jogalkotó egy adott szabályozás elfogadásával nem valamely alkotmányos kötelezettségének eleget téve rendelkezik egy adott tárgykörben a jogosultság feltételeiről, és ennek során különböztet meg, hanem egyéb okból alkot meg valamilyen kedvezményszabályt, »a megkülönböztetés korlátja a pozitív diszkrimináció elvi határa: az egyenlő méltóságú személyként való kezelés feltétlen betartása, illetve az Alkotmányban megfogalmazott alapjogok meg nem sértése. […] Ezen belül csak az követelhető meg, hogy a nem egyenlő kezelésnek ésszerű oka legyen, azaz ne minősüljön önkényesnek.« [16/1991. (IV. 20.) AB határozat, ABH 1991, 58, 62.; 922/B/2000. AB határozat, ABH 2001, 1444, 1452.] »Sem a jogegyenlőség alkotmányos követelményéből, sem a diszkrimináció tilalmából nem következik, hogy az állam célszerűségi, gazdaságossági, jogtechnikai, méltányossági, az eltérő társadalmi helyzetekre figyelemmel levő stb. szempontok szerint a jogok és kötelezettségek jogalkotási úton való megállapítása során a személyek között ne különböztethetne, ha ezzel egyébként az alkotmányos követelményeket nem sérti.« {521/B/1991. AB határozat, ABH 1993, 555, 556., legutóbb összefoglalóan: 3048/2013. (II. 28.) AB határozat, Indokolás [43]}” {3127/2015. (VII. 9.) AB határozat, Indokolás 32]}.

[66] „Adott csoport előnyben részesítése nem feltétlenül jelent pozitív diszkriminációt. Ha a vizsgált szabály szempontjából nézve az előnyben részesített és a nem részesített személyek nem alkotnak homogén csoportot, nem egyenlő kezelésük nem ellentétes az Alaptörvénnyel. Hiszen az egyenlő bánásmód követelményéből az fakad, hogy a hasonló eseteket hasonlóan, míg a különböző eseteket különbözőképpen kell kezelni. Ha viszont az előnyben részesített és az előnyben nem részesített személyek csoportja homogén, vonatkozásukban követelmény az egyenlő kezelés, a különbségtétel a pozitív diszkrimináción alapulhat. A vizsgálat során azon csoportok tekinthetők homogénnek, amelyek számára a szabályozási koncepció célja szerinti előny ténylegesen előnyt jelent. […] Így végső soron, az esélyek egyenlőségének biztosításával a jogegyenlőség megvalósulásához járul hozzá. A pozitív megkülönböztetés határa az esélyegyenlőség biztosítása és az alapjogok tiszteletben tartása. Ezen felül csak az követelhető meg, hogy a különbségtétel ne legyen önkényes. A pozitív diszkrimináció tehát akkor nem ellentétes az Alaptörvény rendelkezéseivel, ha a legitim célja annak garantálása, hogy egyes személyek azonos feltételek mellett, egyenlő esélyekkel élhessenek valamely alkotmányos jogukkal, és ezen személyek kijelölésének kellő súlyú alkotmányos indoka van” {3073/2015. (IV. 23.) AB határozat, Indokolás [45]–[46]}.

[67] „Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy bár a csoportképzés módszere abszolút érvényű, az mindig a vizsgált ügy egyedi körülményeihez igazodik, ezért ebben az összefüggésben relatív. Ez azt jelenti, hogy a csoport(ok) felállítása a vizsgált tárgyhoz (normához) és az azt körülvevő jogszabályi kontextushoz kötött döntés. Elképzelhető, hogy ugyanaz a személyi kör, amelyik az egyik szempontból homogén, a másikból szemlélve heterogén csoportot alkot. Figyelembe kell venni azokat a tényezőket, amelyek összekapcsolják, és azokat, amelyek elválasztják egymástól az érintett alanyokat. A tényezőket nem számosságuk, hanem súlyuk szerint értékelve adható válasz arra a kérdésre, hogy a támadott rendelkezés(ek) szempontjából kik tartoznak azonos körbe” {34/2019. (XI. 29.) AB határozat, Indokolás [67]; 3040/2021. (II. 19.) AB határozat, Indokolás [52]}.

[68] A fent idézett gyakorlatból az következik, hogy az esélyegyenlőség biztosítása érdekében a jogalkotó három Alaptörvényből következő feltétellel vezethet be pozitív diszkriminációt magában foglaló szabályt azonos cso-

porton belül a releváns szempontból hátrányosabb helyzetben lévő személyek javára az Alaptörvény XV. cikk (4)–(5) bekezdése hatálya alatt. 1) Az előnyös megkülönböztetés nem okoz méltóságsérelmet a homogén csoport azon tagjai számára, akik nem részesülnek belőle; 2) számukra más alapjogsérelmet sem idéz elő; 3) az eltérő bánásmódnak észszerű oka van, azaz nem önkényes. Mindezek előkérdése, hogy azok, akik az előnyben részesülnek, és azok, akik abból kimaradnak, azonos csoportba tartozzanak. Ha az érintett személyek különböző csoportba tartoznak, az eltérő szabályozás pozitív diszkriminációt nem képes okozni.

[69] 3. Az Alkotmánybíróság az indokolás előző pontjában írtaknak megfelelően felülvizsgálta a támadott szabályokat.

[70] 3.1. A három feltétel elemzése előtt az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy az életkorra tekintettel járó pótszabadság nem az Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdése, hanem a (4) bekezdése körébe tartozik, mert a szabadság emelkedése nem olyan körülménytől függ, amelyet az előbbi cikk (5) bekezdése felsorol (családok, gyermekek, nők, idősek, fogyatékossággal élők). Ezek közül az idősek szorulnak magyarázatra a támadott szabályozásra tekintettel. Az Mt. 117. § (1) bekezdés *a)* pontja szerint a munkavállaló 25. életévétől már jogosult egy munkanap pótszabadságra. Az előbbi bekezdés j) pontja értelmében a maximális, tíz munkanap pótszabadságban a negyvenötödik életévüket betöltött munkavállalók részesülnek. Ez a korosztály idősnek nem minősül a munkavégzéssel összefüggésben. Következésképpen az Alkotmánybíróságnak nem kellett foglalkoznia azokkal a sajátos alkotmányos elvárásokkal, amelyek az Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdésére vonatkoznak, de a (4) bekezdésére nem. A fentebb azonosított három feltétel a (4) bekezdésre megfelelően irányadó.

[71] Az Alkotmánybíróság elvégezte a csoportképzést a munkában töltött idő alapján járó szabadsághoz igazítva. A kérdés e tekintetben az, hogy a csak az alapszabadságban részesülő és az életkorukra tekintettel pótszabadságra is jogosult munkavállalókat mely tényezők kötik össze, illetve választják el. Összeköti őket, hogy munkaviszonyban állnak, munkát végeznek, munkaképességük megőrzése fizikai és szellemi regenerációt igényel, amit a szabadság intézménye úgy biztosít számukra, hogy fizetést [pontosabban távolléti díjat, vesd össze: Mt. 146. § (1) bekezdés *a)* pontja] rendel hozzá. Összeköti őket továbbá az, hogy a munkavégzéshez kapcsolódó regenerációs szabadságban nem nyernek kifejezést azok a további szempontok, amelyekre más jogcímen jár pótszabadság, vagy más típusú szabadság jár. Ilyen például a szülői szabadság, a gyermekek után járó pótszabadság és a betegszabadság. Ezek tekintetében az Alkotmánybíróság visszautal az Indokolás [52]–[53] bekezdésében írtakra. A csak az alapszabadságban részesülőket és az életkorukra tekintettel pótszabadságra is jogosult munkavállalókat az életkoruk választja el egymástól. Ezeket a tényezőket nem számosságuk, hanem súlyuk szerint értékelve az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a szóban forgó munkavállalók egy csoportba tartoznak.

[72] 3.2. Az Alkotmánybíróság vizsgálta, hogy sérti-e az emberi méltóságot (Alaptörvény II. cikk), hogy a fiatalabb munkavállalók nem részesülnek az életkor alapján járó pótszabadságban, vagy kevesebben részesülnek belőle az idősebbekhez képest.

[73] Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy az „Alaptörvény R) cikk (3) bekezdése alapján az Alaptörvény rendelkezéseit a Nemzeti hitvallással összhangban kell értelmezni. A Nemzeti hitvallás szerint »[v]alljuk, hogy az emberi lét alapja az emberi méltóság«. A Nemzeti hitvallás, valamint az R) cikk együttes értelmezése alapján tehát az emberi méltóságot az alkotmányozó megkülönböztetett jelentőséggel ruházta fel, amely áthatja az Alaptörvény, így a jogrendszer egészét. Az Alkotmánybíróság értelmezésében az emberi méltósághoz való jog az emberi státusz abszolút védelmét biztosítja {3187/2017. (VII. 14.) AB végzés, Indokolás [12]; 3225/2017. (IX. 25.) AB végzés, Indokolás [18]}, az ember érinthetetlen lényegét juttatja kifejezésre. A 64/1991. (XII. 17.) AB határozat ezt úgy fogalmazta meg, hogy az emberi méltósághoz való jog a személy emberi minőségét fejezi ki, azt jelenti, hogy »van az egyén autonómiájának, önrendelkezésének egy olyan, mindenki más rendelkezése alól kivont magja, amelynél fogva […] az ember alany marad, s nem válhat eszközzé vagy tárggyá (ABH 1991, 297., 308.)« {3181/2018. (VI. 8.) AB határozat, Indokolás [27]}" {19/2024. (XI. 11.) AB határozat, Indokolás [42]}.

[74] Ezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az életkorra tekintettel járó pótszabadság és az emberi méltóság között érdemi összefüggés a következő értelemben nem áll fenn. Az emberi méltóság az emberi minőséget írja le. A fizetett szabadsághoz való jog nem az emberi méltóság tartalmában fejeződik ki az Alaptörvényben, hanem a IV.3.3. pontban (Indokolás [75] és köv.) vizsgált fizetett szabadsághoz való alapjogban nyer alkotmányos védelmet. Következésképpen az Mt. támadott szabályai nem okoznak méltóságsérelmet az indítványozónak.

[75] 3.3. Ezt követően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XVII. cikk (4) bekezdése részét képező fizetett szabadsághoz való jog sérelmét vizsgálta.

[76] Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy az „Alaptörvény XVII. cikk (4) bekezdése – az Alkotmány 70/B. § (4) bekezdéséhez igen hasonlóan – a munkavállaló alapjogaként rögzíti mind a munkavégzéshez közvetlenül kapcsolódó napi pihenőidőhöz, mind a munkavállaló tartós pihenését szolgáló heti pihenőidőhöz, továbbá a munkavállaló éves fizetett szabadsághoz való jogát. Ezek jogosultja mindenki, aki foglalkoztatási jogviszony keretében (munkaviszonyban, illetve munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban) munkát végez, és nem maga dönt a munkaideje felhasználásáról (ún. függő munka). Értelemszerűen nem illetheti meg ez a jog a munkaviszonyban, illetve munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban nem állókat (mint pl. a vállalkozók vagy szabad foglalkozásúak), hiszen ők maguk döntik el, mások hozzájárulása nélkül, mikor pihennek, és mikor dolgoznak. Az Alaptörvény az Alkotmánynál részletesebben határozza meg a pihenéshez való jog tartalmát, mert a munkavállaló tartós pihenésének biztosítására szolgáló éves fizetett szabadság mellett a munkavégzéshez közvetlenül kapcsolódó napi és heti pihenőidőt is külön említi” {3341/2017. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [39]–[40]; 18/2021. (V. 27.) AB határozat, Indokolás [32]}.

[77] Ezekkel összhangban az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alapszabadság és az életkor alapján járó pótszabadság mint munkajogi szakkifejezések az Alaptörvény terminológiájában a fizetett szabadság körébe tartoznak. Azért oda, mert fizetés (távolléti díj) kapcsolódik hozzájuk. Az indítványozó jogosult a fizetett szabadságra, mert foglalkoztatási jogviszonya (munkaviszonya) ezen alapjog védett tartalmába tartozik.

[78] A pozitív diszkriminációs vizsgálat során jelentőséget kell tulajdonítani annak a szerkezetnek, amelyben az Mt. felépíti a szabadságra vonatkozó szabályozást. E tekintetben az Alkotmánybíróság visszautal az Indokolás IV.1.3. pontjára (Indokolás [54] és köv.). Az Mt. 116. §-a szolgáltatja a fő szabályt, amelyhez képest a 117. §-ban foglaltak a kiegészítő előnyök. Előbbi nélkül az utóbbiak nem értékelhetők, mert a 117. § tartalmát nem lenne mihez viszonyítani.

[79] Az Mt. 116. §-a 20 nap alapszabadságról rendelkezik évente, feltétel nélkül. Ez a rendelkezés az Mt. hatálya alatt foglalkoztatottak számára alanyi munkavállalói jogra váltja a fizetett szabadsághoz való alapjogot. Az Alaptörvény XVII. cikk (4) bekezdéséből számszerűsített alapszabadságszám közvetlenül nem következik. Másként fogalmazva: konkrét alkotmányossági normakontroll eljárásban nem jelölhető ki, hogy legalább hány munkanap szabadságot kell biztosítania a jogalkotónak a munkavállalók számára. Ennek a meghatározása a jogalkotó felelőssége, feladata és hatásköre. Annyi vezethető le ebből a bekezdésből, hogy a fizetett szabadság a munkavégzéshez szükséges regenerációt általában véve tegye lehetővé az olyan foglalkoztatottak számára is, akik nem rendelkeznek azokkal a tényezőkkel, amelyek további szabadnapokra jogosítanák őket. Mindazonáltal a pihenésre szolgáló többi időt (napi és heti pihenőidő) sem lehet kirekeszteni az értékelésből. A 20 munkanapnyi alapszabadság tehát nem korlátozza a fizetett szabadsághoz való alapjogot, hanem alanyi joggá transzformálja azt.

[80] Az Mt. 117. §-a az alapszabadsághoz további munkanapokat tesz hozzá a munkavállaló életkorától függően. Ez tehát nem megfosztja a munkavállalót a szabadságától, hanem több szabadságban részesíti.

[81] Ezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a támadott normák az indítványozó fizetett szabadsághoz való jogát nem sértik. Nem rendelkeznek ugyanis korlátozó tartalommal. Az indítványozótól szabad munkanapokat a tagolt szabályozás nem vesz el. Következésképpen ez alapjogsérelmet sem okoz az indítványozónak.

[82] 3.4. Az Alkotmánybíróság vizsgálta, hogy önkényes-e a sérelmezett szabályozás.

[83] Az észszerűségi vizsgálat során arra kellett választ adni, hogy jogalkotói önkény eredménye-e a 20 munkanap alapszabadsághoz 1–10 munkanap pótszabadságot adni a munkavállaló életkora alapján. Ennek vizsgálatakor az Alkotmánybíróság nem hagyhatta figyelmen kívül, hogy az „Alaptörvény 28. cikkének második mondata értelmében »[a] jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni«. A preambulumban és a törvényjavaslat indokolásában írtak tehát a jogszabályi cél meghatározásának elsődleges, ám nem kizárólagos forrásai” {8/2020. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [79]}.

[84] Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy az Mt. 115–121. §-ához fűzött miniszteri indokolás szerint a törvényalkotót az észszerűbb struktúra kialakításának célja vezette, amikor átalakította az alap- és pótszabadság szabályozását (lásd idézve: Indokolás [53]). A nemzetgazdasági miniszter hivatalból osztotta meg az Alkotmánybírósággal azon álláspontját, miszerint az életkor előrehaladtával a munkavállalóknak indokoltan több pihenésre lehet általában szükségük (lásd idézve: Indokolás I.4.).

[85] Az Alkotmánybíróság észszerű magyarázatként fogadta el a miniszteri véleményben előadottakat, amelyek az Mt. indokolásával összhangban állnak. Eszerint az életkor alapján járó pótszabadság célja, hogy figyelembe

vegye a munkavégzéshez kapcsolódó fizikai és mentális terhelést, és azt pihenésre alkalmas idő biztosításával enyhítse (lásd idézve: Indokolás [21]). Ez illeszkedik a szabadság jogintézményének a rendeltetéséhez.

[86] Következésképpen nem volt megállapítható, hogy az Mt. támadott szabályai önkényesek lennének. Mindazonáltal az Alaptörvény XV. cikk (4) bekezdéséből az sem következik, hogy az életkor alapján járó pótszabadságot a jogalkotó (változatlan formában) köteles lenne megőrizni az Mt. hatálya alatt. Az észszerűség értékelése nem szolgálhat arra, hogy az Alkotmánybíróság átvegye a jogalkotótól a hatáskört a célszerűségi döntésekben, illetve átvállalja az azokért való felelősséget. A pozitív diszkrimináció alkotmányossági felülvizsgálatába ezek nem tartoznak bele.

[87] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján tanácsban eljárva az Mt. 116–117. §-ával szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt a rendelkező rész 1. pontja szerint elutasította. Nem volt ugyanis megállapítható, hogy ezek a szabályok méltóságsértők, alapjogsértők vagy önkényesek lennének.

V.

[88] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. § (1) bekezdésén alapuló alkotmányjogi panasz körében érdemben azt vizsgálta, hogy a Kúria támadott ítélete sérti-e a törvényes bíróhoz való jogot. Ennek során összefoglalta az előbbi alapjog tartalmát (Indokolás [89] és köv.), majd rávetítette azt az indítványozó ügyére (Indokolás [93] és köv.), végül meghozta döntését (Indokolás [96]).

[89] 1. Az Alkotmánybíróság áttekintette a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részjogosítványát képező törvényes bíróhoz való jog tartalmát.

[90] A „bíró és az ügy egymáshoz rendelése alkotmányosan csak előre meghatározott, általános szabályok alkalmazásával objektív alapokon történhet” {36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [32]}. A törvényes bírótól való elvonás tilalma „» – az önkényes ügyelosztási renddel szemben – az eljárás résztvevőit megillető biztosíték, aminek csak egyik eleme a Bszi. szabályaira épülő szolgálati beosztás szisztémája. Annak megítélésekor, hogy a konkrét ügyben ki tekinthető törvényes bírónak, ugyanilyen súllyal jönnek számításba – többek között – az eljárási törvénynek a hatáskörre, illetékességre, a jogorvoslati rendre és a tisztességes eljárás követelményének biztosítására vonatkozó további rendelkezései. Az pedig éppen a törvény előtti egyenlőség érvényesülését szolgálja, hogy az említett jogszabályok mindenki számára olyan bíró közreműködését garantálják, akitől az ügy tárgyilagos megítélése nyilvánvalóan elvárható«” {Idézi a 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [33]; 3128/2020. (V. 15.) AB határozat, Indokolás [38]; 26/2020. (XII. 2.) AB határozat (a továbbiakban: Abh1.), Indokolás [20]}.

[91] „Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyét a törvény által felállított bíróság bírálja el. A törvény által felállított bíróságra vonatkozó követelmény magában foglalja a törvényes bíróhoz való jogot, vagyis azt, hogy egy konkrét ügyben az eljárási törvényekben megállapított általános hatásköri és illetékességi szabályok szerint irányadó bíróság járjon el. Ezt az alkotmányos elvet a […] Bszi. az Alapelvek között úgy fogalmazza meg, hogy senki sem vonható el törvényes bírájától [8. § (1) bekezdése]. Ezen túlmenően a Bszi. ismeri a törvény által rendelt bíró fogalmát, aki pedig az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró [8. § (2) bekezdés]. Az ügyelosztási rendet az objektivitás és a személytelenség biztosítása, az önkényesség kizárása érdekében előző évben állapítja meg a bíróság elnöke, amely a tárgyévben kizárólag szolgálati érdekből vagy a bíróság működését érintő fontos okból módosítható [9. § (1) bekezdés] {36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [32]}. {21/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [75]–[76]; 3128/2020. (V. 15.) AB határozat, Indokolás [38]}” (Abh1., Indokolás [20]).

[92] Az Alkotmánybíróság gyakorlatának a lényege az, hogy „ha az ügyet elvonják attól a bírótól (bírói tanácstól), akinek a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon érvényes ügyelosztási rend alapján el kellene járnia, akkor ez adott esetben a törvényes bíróhoz való jog sérelmének a megállapítására vezethet. Főszabályként ugyanis előrelátható kell hogy legyen az a szempontrendszer és az a konkrét útvonal, amelyen keresztül a bíróságra beérkező ügy eljut a döntésre hivatott bíróhoz” {3076/2020. (III. 18.) AB határozat, Indokolás [20]}.

[93] 2. Az Alkotmánybíróság, ahogyan azt más, hasonló kérdést felvető ügyekben eddig is tette {lásd például: 3357/2017. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [43]; 27/2020. (XII. 16.) AB határozat, Indokolás [11]}, megkereste a Kúriát annak érdekében, hogy tisztázza, mi az oka annak, hogy az indítványozó második felülvizsgálati kérelmét nem az a tanács bírálta el, amelyik eljárt az indítványozó első felülvizsgálati ügyében.

[94] A megkereső végzésre adott válasz lényege a következő. „A Kúria 2023. január 1-jétől hatályos ügyelosztási rendjének V.4. pontja szerint a munkaügyi pereket a P.VIII. tanács intézte […]. A Kúria honlapján közzétett ügyelosztási rendnek megfelelően osztották ki 2023. május 2-án a P.VIII. tanácsra az alkotmányjogi panaszban hivatkozott Mfv.VIII.10.068/2023. számú ügyet. A Kúria 2024. január 1-jétől hatályos ügyelosztási rendjében […] a munkaügyi pereket is érintő változás történt, mivel a Kúrián megszűnt a P.VII. és a P.VIII. számú tanács. Erre tekintettel az ügyelosztási rend V.4. pontja értelmében a munkaügyi peres és nemperes ügyeket a P.II., a P.IV. és a P.V. tanács intézi. Az ügyek kiosztása a tanácsok között automatikusan, érkezési sorendben, tanácsonként egy ügy kiosztásával történik. A BIIR adatai szerint a szignálásra jogosult vezető az Mfv.10.031/2024. számú ügyet a P.II. tanácsra, a következő, az Mfv.10.032/2024. számú ügyet a P.IV. tanácsra szignálta ki. Ezért a következő, 2024. március 11-én érkezett Mfv.10.033/2024. számú ügyet az ügy érkezésekor hatályos ügyelosztási rendnek megfelelően szignálta ki a P.V. tanácsra. A P.VIII. tanács megszűnése miatt ugyanis az ügyelosztási rend III.3. pontjának az a rendelkezése, hogy »hatályon kívül helyezés, közbenső vagy részítélet utáni felterjesztés esetén […] az ügyet ugyanarra a tanácsra kell kiosztani, amely korábban már eljárt«, nem értelmezhető, a P.VIII. tanács tagjai 3 tanácsba (P.II, P.IV. és a P.V. tanács) kerültek beosztásra.”

[95] Ezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó második felülvizsgálati kérelmét a Kúria azon ügyelosztási rendjének megfelelően kijelölt tanács bírálta el, amely akkor volt hatályban, amikor a második felülvizsgálati eljárás a Kúriához érkezett. Előrelátható volt az a szempontrendszer, amelyben az indítványozó ügye eljutott a kúriai tanácshoz. Hiba, tévedés vagy az objektív szignálási rendbe való beavatkozás nem történt. Ezeknek megfelelően az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a törvényes bíróhoz való jog nem sérült.

[96] 3. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján tanácsban eljárva a rendelkező rész 2. pontjában elutasította a Kúriának a bírósági eljárást befejező Mfv.V.10.033/2024/7. számú ítéletével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt.

VI.

[97] Az Alkotmánybíróság a határozat Magyar Közlönyben történő közzétételét az Abtv. 44. § (1) bekezdésének második mondata alapján rendelte el.

Budapest, 2025. október 14.

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Kozma Ákos s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3316/2024.
Megjelent a Magyar Közlöny 2025. évi 124. számában.

• • •